

Høringsuttalelse som gjelder forslag til Bevaringsstrategi for næringers og industriers kulturmiljø

Vestfoldmuseene IKS fremmer følgende høringsuttalelse:

Arkiver har en unik rolle som samfunnsdokumentasjon. Arkiver er primærkilder til utviklingen av samfunnet over tid. Dette gjelder også arkiver etter næringslivet, dvs. bedrifter og næringslivets organisasjoner. Riksantikvarens forslag til bevaringsstrategi for industri og næring viser ikke til arkivenes rolle og det arbeidet som gjøres på feltet. Dette mener vi er en stor svakhet.

Arkivinstitusjonene har gjennom tidene i ulik grad bevart arkiver etter næringslivet. De siste årene har det blitt igangsatt flere prosjekter og satsinger for å styrke bevaringsgraden av næringslivsarkiver. Arkivverket har vært en viktig utviklingsaktør, bl.a. med tildelinger av prosjektmidler (arkivutviklingsmidlene). Det er utarbeidet regionale bevaringsplaner for privatarkiver (inkl. arkiver fra næringslivet) i de fleste fylker, samt Arkivverkets nasjonale plan.

Vestfoldmuseene v/Vestfoldarkivet har de siste årene tatt viktige initiativ til bevaring av næringslivsarkiver. I 2019 ble Norsk bergindustriarkiv etablert som en nasjonal tjeneste i samarbeid med Arkivverket. Tjenesten bygger på modellen som ble utviklet i Norsk olje- og gassarkiv (etablert av Arkivverket/Stavanger i 2014). Man kontakter eksisterende bedrifter og inngår samarbeidsavtaler om bevaring av arkivene. Finansieringen av arbeidet skjer som et spleiselag der bedriften bekoster ordning og tilrettelegging av arkivet med engangssum, mens arkivinstitusjonen står for videre oppbevaring og forvaltning av arkivet. Norsk bergindustriarkiv har bidratt til at mange av de viktigste aktørene innen bergindustrien nå er bevart og sikret for ettertiden. Se <https://bergindustriarkivet.no/>

I 2024 etablerte Vestfoldmuseene v/Vestfoldarkivet Næringslivsarkivet som en permanent tjeneste. Se <https://vestfoldmuseene.no/vestfoldarkivet/naringslivsarkivet>. Næringslivsarkivet bygger på erfaringene fra Norsk bergindustriarkiv og prosjektet Bærekraftig bevaring av næringslivsarkiver i Vestfold og Telemark (2020-2023). Næringslivsarkivet har i utgangpunktet et regionalt nedslagsfelt, men ivaretar også nasjonale oppgaver ved ansvaret for drift av Norsk bergindustriarkiv. Ambisjonen er at man på sikt kan ta en større rolle også nasjonalt (ref. Centrum för näringslivshistoria i Sverige). Det forutsetter imidlertid økte ressurser, noe Vestfoldmuseene jobber aktivt for å få på plass.